

Usmernenie k plneniu povinností podľa zákona č. 297/2008 Z. z. pre audítora, účtovníka a daňového poradcu

Audítora, účtovníka a daňového poradcu je povinnou osobou podľa § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 297/2008 Z.z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 297/2008 Z.z.“).

Aby bol audítora, účtovníka a daňového poradcu pripravený plniť povinnosti podľa zákona č. 297/2008 Z.z. je povinný mať vypracovaný program podľa § 20 ods. 1 a 2 písm. a) až k) zákona č. 297/2008 Z.z., ktorý má byť pracovnou pomôckou tzv. (manuálom) pre povinnú osobu pri plnení povinností podľa zákona č. 297/2008 Z.z. v praxi, prispôbený k organizačnej štruktúre, veľkosti, skutočným možnostiam a podmienkam povinnej osoby.

Dôležitú pozornosť v programe je potrebné venovať:

- určení foriem neobvyklých obchodných operácií podľa predmetu činnosti povinnej osoby, na základe ktorej je zaradená medzi povinné osoby,
- spôsobu hodnotenia a riadenia rizík v zmysle § 20a s poukazom na riziká uvedené v prílohe č. 2 Zákona č. 297/2008 Z.z.,
- spôsobu vykonania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a jej rozsah a spôsob plnenia nasledovných povinností, ako je zistenie KÚV, zistenie či klient koná vo vlastnom mene, či klient je politicky exponovaná osoba a príslušný zákonný postup pri ich pozitívnych zisteniach,
- pôvodu finančných prostriedkov alebo majetku, na základe ktorého záväzkový vzťah vzniká a to v závislosti od rizika legalizácie a financovania terorizmu,

kde sú pri kontrolách u povinných osôb najčastejšie zistené nedostatky.

Pri vypracovaní programu, vzhľadom na neustále sa vyvíjajúce trendy rizík, je potrebné vychádzať aj z odporúčaní zverejnených:

- na webovom sídle FSJ: www.minv.sk/?financna-policia.sk
- na webovom sídle Ministerstva financií: <http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/index.shtml>, kde je možné sledovať aj rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN
- na webovom sídle Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR: https://www.mzv.sk/europske_zalezitosti/europske_politiky-sankcie_eu

Podľa takto vypracovaného programu je potrebné zo strany povinnej osoby postupovať pri jednotlivých klientoch v rámci vykonania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa § 10 až § 12 zákona č. 297/2008 Z.z., pričom je povinná osoba povinná identifikovať, posudzovať, vyhodnocovať a aktualizovať riziká legalizácie a financovania terorizmu s prihliadnutím na riziká uvedené v prílohe č. 2 zákona č. 297/2008 Z.z. Hodnotenie rizík musí obsahovať určenie spôsobov a druhov opatrení, na základe ktorých povinná osoba pri svojej činnosti riadi a zmierňuje riziká, vykonáva vnútornú kontrolu a preveruje zamestnancov, pričom je povinná zohľadňovať aj výsledky národného hodnotenia rizík v danom odbore, uvedené FSJ a NBS ako slabé stránky, ktoré sú súčasťou Správy z národného hodnotenia rizík SR za obdobie 2011 až 2015 spracovanej v roku 2018, ktorej verejná verzia je zverejnená na stránke finančnej spravodajskej jednotky.

V prípade zvýšenej starostlivosti povinná osoba musí konkrétne uviesť aj „ďalšie opatrenia v závislosti od rizika legalizácie“, ktoré vykoná povinná osoba pri aplikovaní zvýšenej starostlivosti podľa § 12 ods. 1 zákona. Prípady kde sa vykoná taktiež zvýšená starostlivosť stanovuje § 12 ods. 2 zákona č. 297/2008 Z.z.

Podľa § 12 ods. 1 zákona povinná osoba je povinná vykonať zvýšenú starostlivosť, ak podľa informácií, ktoré má k dispozícii, predstavuje niektorý z klientov, niektorý z druhov obchodu alebo niektorý konkrétny obchod vyššie riziko legalizácie alebo financovania terorizmu. Pri zvýšenej starostlivosti povinná osoba vykoná okrem základnej starostlivosti aj ďalšie opatrenia v závislosti od rizika legalizácie alebo financovania terorizmu.

Uvedenie „ďalších opatrení“ je dôležité v tom zmysle, pretože ak by povinná osoba tieto opatrenia nevykonávala, tak by sa jednalo iba o základnú starostlivosť bez rozdielu a nie o zvýšenú starostlivosť.

Povinná osoba je podľa § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 297/2008 Z.z. povinná vykonať okrem základnej starostlivosti aj ďalšie opatrenia, a to:

1. vykonanie identifikácie klienta prostredníctvom ďalších dokumentov, údajov alebo informácií a vykonanie ďalších opatrení na overenie alebo potvrdenie predložených dokumentov (spôsob je povinná osoba povinná mať uvedený v programe, viď § 20 ods. 2 písm. b) zákona č. 297/2008 Z.z.),
2. vyžiadanie písomného potvrdenia od inej banky, zahraničnej banky, ktorá pôsobí na území členského štátu, alebo finančnej inštitúcie, ktorá pôsobí na území členského štátu, že je jej klientom alebo
3. zabezpečenie vykonania prvej platby prostredníctvom účtu vedeného na meno klienta v banke alebo v zahraničnej banke pôsobiacej na území členského štátu, ak klient predložil doklad preukazujúci existenciu takéhoto účtu.

Pri zvýšenej starostlivosti v prípade, ak z posúdenia rizík podľa § 10 ods. 4 vyplynie, že je potrebné vykonať zvýšenú starostlivosť a klient nie je fyzicky prítomný na účely identifikácie a overenia identifikácie je povinná osoba povinná vykonať okrem základnej starostlivosti aj opatrenia v rozsahu:

- povinnosti podľa § 12 ods. 2 písm. a) bod 1. - **obligatórne**
- a povinnosť podľa § 12 ods. 2 písm. a) bod 2. alebo 3. – **alternatívne.**

Na jednej strane je povinná osoba v uvedenom prípade povinná od klienta zabezpečiť okrem dokladu totožnosti aj ďalšie dokumenty, údaje alebo informácie.

Na strane druhej vznikajú povinnej osobe ďalšie povinnosť **vykonať ďalšie opatrenia na overenie alebo potvrdenie predložených dokumentov.** Na základe uvedeného je povinná osoba povinná žiadať a akceptovať len také dokumenty, ktoré je schopná overiť, prípadne získať potvrdenie o takto získaných dokumentoch, čo je povinná pri kontrole preukázať.

Za doklad totožnosti sa podľa právneho poriadku SR považuje:

- **občiansky preukaz** (Zák. č. 224/2006 Z.z. o občianskych preukazoch),

- v ostatných prípadoch **platný cestovný doklad (cestovný pas, diplomatický pas, služobný pas, náhradný cestovný doklad, cestovný doklad cudzinca, náhradný cestovný doklad Európskej únie, iný doklad podľa Zák. č. 647/2007 Z.z. o cestovných dokladoch), preukaz poslanca NR SR, preukaz člena vlády, služobný preukaz sudcu alebo prokurátora,**
- v prípade žiadateľa o azyl **preukaz žiadateľa o azyl,** ktorý slúži ako doklad totožnosti na čas konania o udelenie azylu; následne cudzincovi, ktorému bol udelený azyl, sa vydáva **doklad o pobyte, v ktorom je uvedený názov „azylant“** (Zák. č. 480/2002 Z.z. o azyle).

Vodičský preukaz alebo zbrojný preukaz sa nepovažujú podľa právneho poriadku SR za doklad totožnosti, sú to len sekundárne, podporné doklady, ktoré sa môžu použiť ako ďalšie doklady popri doklade totožnosti, na overenie údajov v ňom uvedených.

Postavenie audítora, účtovníka a daňového poradcu v tomto zákone je osobitné v tom, že sa na neho nevzťahujú ustanovenia podľa § 17 ods. 1 a 5 a podľa § 21 ods. 1 ak ide o informácie o klientovi, ktoré získal od klienta alebo iným spôsobom v priebehu alebo v súvislosti s poskytovaním rád, ktoré sa týkajú konaní uvedených v § 22 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 297/2008 Z.z., t.j.:

- s obhajobou klienta v trestnom konaní,
- so zastupovaním klienta v konaniach pred súdmi,

vrátane právneho poradenstva o začatí alebo predchádzaní konaniam uvedeným v § 22 ods. 1 písm. b) a c) bez ohľadu na to, či boli takéto informácie prijaté alebo získané pred takýmito konaniami, počas nich alebo po nich.

Aj napriek osobitnému postaveniu audítora, účtovníka a daňového poradcu v zmysle § 23 v prípadoch uvedených v § 22 zákona č. 297/2008 Z.z. je potrebné aby uvedené povinné osoby venovali pozornosť plneniu povinností, t.j. posudzovaniu operácii podľa § 14, odmietnutiu obchodu, prípadne obchodného vzťahu podľa § 15, zdržaniu neobvyklej obchodnej operácii podľa § 16 a ohláseniu neobvyklej obchodnej operácii podľa § 17 zákona č. 297/2008 Z.z., čo vyplýva aj zo záverov hodnotenia výborom odborníkov Moneyval na hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovanie terorizmu z roku 2011.

Záverom tohto usmernenia Vám dávame do pozornosti:

- **účinnosť novely zákona č. 297/2008 Z.z. od 15.3.2018 (najmä na § 5 ods. 3, § 6, § 6a, § 10, §10a, § 18, § 20a, § 30, § 33 a § 33a),**
- **register konečných užívateľ'ov výhod (ďalej len KÚV) účinný od 1.11.2018, ktorý je vedený na Štatistickom úrade SR (ďalej len ŠÚ SR), z ktorého je možné získať údaje cez stránku štatistického úradu – služby - RKUV – kde nájdete pokyny k evidencii a prístupu do registra KÚV.**